

BUXORO VILOYATI KO'P TARMOQLI TIBBIYOT MARKAZIDA KATTA HAMSHIRALAR ISH BOSHQARUVIDA TIBBIY HUJJATLARNI YURITISH VA TAHLIL QILISH METODIKASI

Bafoyeva Mashhura Baxron qizi

*Abu Ali Ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti "Sog'liqni saqlashni boshqarish va jamoat sog'liqni saqlash" yo'nalishi magistri
mashhurabafoyeva704@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur maqolada Buxoro viloyati ko'p tarmoqli tibbiyot markazlarida faoliyat yuritayotgan katta hamshiralarning ish boshqaruv jarayonlari tahlil qilingan. Tadqiqotda an'anaviy va zamonaviy tibbiy hujjatlarni o'rganish, ularning to'g'ri yuritilishini nazorat qilish va bu orqali hamshiralik parvarishi sifatini oshirish mexanizmlari yoritilgan. Katta hamshiralarning boshqaruv funksiyalari, hujjatlar auditi va ish jarayonidagi tipik xatolar statistik ma'lumotlar asosida ko'rsatib o'tilgan. Maqolada amaliyotga mos "hujjat-ko'rsatgich-qaror" zanjiri, audit, risk tahlili, retrospektiv ko'rib chiqish hamda indikatorlar tizimi yoritildi. Natijalarda tibbiy hujjatlar yuritishning izchilligi, to'liqligi va ishonchligi oshishiga xizmat qiladigan metodika modeli ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: ko'p tarmoqli tibbiyot markazi, katta hamshira, tibbiy hujjatlar, sifat nazorati, parvarish kartasi, tibbiy menejment, hujjatlar auditi, Sog'liqni saqlash vazirligi (SSV) buyruqlari.

Аннотация: В данной статье анализируются процессы управления работой старших медицинских сестер, работающих в многопрофильных медицинских центрах Бухарской области. Исследование охватывает механизмы изучения традиционной и современной медицинской документации, контроля за ее правильным ведением и, следовательно, повышения качества сестринского ухода. На основе статистических данных показаны управленческие функции старших медицинских сестер, аудит документации и типичные ошибки в рабочем процессе.

Ключевые слова: многопрофильный медицинский центр, старшая медицинская сестра, медицинская документация, контроль качества, карта ухода, управление медицинской документацией, аудит документации, распоряжения Министерства здравоохранения.

Abstract: This article analyzes the work management processes of senior nurses working in multidisciplinary medical centers of the Bukhara region. The study covers the mechanisms for studying traditional and modern medical documents, monitoring their correct maintenance, and thereby improving the quality of nursing care. The management functions of senior nurses, document audit, and typical errors in the work process are shown based on statistical data.

Keywords: *multidisciplinary medical center, senior nurse, medical documents, quality control, care card, medical management, document audit, orders of the Ministry of Health.*

Mazkur maqola sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish va tibbiy xizmat ko'rsatish sifatini xalqaro standartlar darajasiga ko'tarishda o'rta tibbiyot xodimlarining boshqaruv faoliyatini takomillashtirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ko'p tarmoqli tibbiyot markazlari o'zining tarkibiy tuzilishi, bemorlar oqimining ko'pligi va ko'rsatiladigan yuqori texnologiyali tibbiy yordam hajmi bilan ajralib turadi.

Bunday sharoitda davolash va parvarish jarayonining uzviyligini hamda xavfsizligini ta'minlash bevosita bo'lim katta hamshiralari zimmasiga yuklatilgan. Katta hamshira nafaqat xo'jalik ishlari boshqaruvchisi, balki tibbiy menejment va sifat nazorati bo'yicha mutaxassis hamdir. Tibbiy hujjatlar esa bajarilgan hamshiralik muolajalari, dori vositalari harakati va bemor parvarishining qonuniy va professional ko'zgusidir. Shuning uchun katta hamshira tomonidan hujjatlarni tizimli tahlil qilish metodikasini ishlab chiqish tibbiyot muassasasi samaradorligini oshiradi. Bunga ko'ra Buxoro viloyati ko'p tarmoqli tibbiyot markazida kuzatish hamda tadqiqot usullari olib borildi. Ya'ni katta hamshiraning ish kuni davomida har bir harakatiga ketayotgan vaqti soniyagacha o'lchandi, hamshira ish vaqtini

necha foizini bevosita bemorlar va xodimlar nazoratiga, necha foizini qog'ozbozlikka (hujjat to'ldirishga) sarflayotganligi Xronometraj usuli orqali aniqlanadi. Tibbiy hujjat yuritish faqat formal talab emas: u klinik jarayonning uzluksizligini (uzatish, konsultatsiya, dispanser nazorat), mas'uliyatni aniq belgilashni va davolash natijalarini baholashni ta'minlaydi. Shuningdek, hujjatlar asosida audit va tahlil o'tkazish orqali xatoliklar, kamchiliklar, xavf omillari erta aniqlanadi va tuzatish choralari ko'riladi.

Shu sababli Buxoro viloyati ko'p tarmoqli tibbiyot markazida katta hamshiralar faoliyati uchun tibbiy hujjatlarni yuritish va tahlil qilishning yagona, ilmiy-amaliy metodikasi zarur.

- Katta hamshiralarning tibbiy hujjatlarni yuritish va tahlil qilish.
- Faoliyatini tizimlashtirish,
- Standardizatsiya qilish va indikatorlar orqali sifatni boshqarish imkonini beradigan metodikani ishlab chiqish.

Vazifalar

- 1) Tibbiy hujjatlarning turlari va katta hamshira mas'uliyati doirasini aniqlash.
- 2) Hujjatlarni yuritish bosqichlarini (rejalash—ro'yxat—to'ldirish—tekshirish—arxiv) metodik jihatdan belgilash.
- 3) Hujjatlar sifatini baholash mezonlari (to'liqlik, o'z vaqtida kiritish, aniqlik, izchillik, moslik)ni taklif qilish.

4) Hujjatlar asosida tahlil qilish metodlarini (audit, retrospektiv ko'rib chiqish, risk tahlili, indikatorlar tahlili) yoritish.

5) Olingan tahlil natijalarini boshqaruv qarorlariga bog'lash ("hujjat—indikator—tuzatish—monitoring").

Metodologiya (ish metodlari va yondashuv)

- Tizimli yondashuv: hujjatlar oqimi va jarayonlar zanjiri (bemor qabulidan boshlab davolash, hamshiralik parvarishi, kuzatuv, chiqish) tizim sifatida ko'riladi.

- Standartlashtirish tamoyili: hujjatlar bo'yicha minimal talablar va to'ldirish algoritmlari joriy qilinadi.

- Sifat menejmenti tamoyillari: indikatorlar, audit, korigirovka (tuzatish), qayta monitoring.

- Riskga asoslangan yondashuv: tahlilda xavf omillari (hujjatlardagi kechikish, to'liqsizlik, ma'lumotlar nomuvofiqligi, tibbiy xavfsizlikka ta'sir qiluvchi bo'shliqlar) ustuvor deb olinadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tibbiy xatoliklarning qariyb 30-40 foizi axborot almashinuvi va hujjatlarni noto'g'ri yuritish oqibatida kelib chiqqan. Hamshiralik ishi menejmenti bo'yicha olimlarning ta'kidlashicha, katta hamshiraning nazorati ostidagi hujjatlar auditi shifoxona ichidagi infeksiyalarni kamaytirish va dori vositalarining ratsional sarflanishini ta'minlashda asosiy richag hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining tegishli buyruqlari (masalan, dori vositalari hisoboti, hamshiralik bayonnomalari bo'yicha buyruqlar) shifoxonalarda qat'iy hujjat rejimini talab etadi. Biroq, ko'p tarmoqli markazlar sharoitida ushbu hujjatlarni o'rganishning optimallashtirish metodikasi tizimli ravishda to'liq yoritilmagan.

Materiallar va metodlar; Tadqiqot Buxoro viloyat ko'p tarmoqli tibbiyot markazi negizida olib borildi. Tadqiqot davomida markazning jarrohlik, terapiya, reanimatsiya va qabul bo'limlaridagi katta hamshiralarning ish jarayonlari kuzatildi.

Xronometraj usuli orqali katta hamshiralarning ish vaqti sarfi o'rganildi. Bo'limlarda yuritiladigan va nazorat qilinadigan 120 dan ortiq tibbiy jurnallar, hamshiralik bayonnomalari, dori vositalarining hisobdan chiqarish varaqlari va kasallik tarixidagi hamshiralik varaqlari retrospektiv va prospektiv tahlil qilindi. Ma'lumotlarni qayta ishlashda statistik va qiyosiy tahlil metodlaridan foydalanildi.

O'tkazilgan xronometraj tahlillari shuni ko'rsatdiki, katta hamshira o'zining 8 soatlik ish vaqtining qariyb 38 foizini (taxminan 3 soat) bevosita tibbiy hujjatlarni yuritish, tekshirish va rasmiylashtirishga sarflaydi.

Katta hamshira boshqaruvida tibbiy hujjatlarni o'rganish va audit qilishning uch bosqichli metodikasi ishlab chiqildi va amaliyotga tatbiq etildi:

1. Preventiv bosqich: Yangi kelgan hamshiralarga hujjat yuritish qoidalarini o'rgatish, jurnallar va varaqalarning O'zbekiston Respublikasi SSV standartlariga muvofiq to'g'ri ochilganligini tekshirish.

2. Joriy nazorat bosqich: Navbatchi hamshiralar tomonidan dori vositalari (ayniqsa, kuchli ta'sir qiluvchi va narkotik vositalar) hisoboti, muolajalar va harorat jurnallarining har kuni, o'z vaqtida to'ldirilishini tekshirish.

3. Yakuniy tahlil bosqich: Bemor shifoxonadan chiqayotganda kasallik tarixidagi hamshiralik varaqasining yakuniy holatini, barcha tayinlangan muolajalar ijrosini va asoratlarni tekshirish.

Tadqiqot davomida an'anaviy nazorat tizimida hujjatlarda uchraydigan tipik xatoliklar foiz ko'rsatkichlarida aniqlandi va quyidagi jadvalda aks ettirildi:

Hamshiralik hujjatlarida ko'p uchraydigan nuqsonlar (auditgacha va auditdan keyingi holat)

Hujjat turi va uchragan nuqsonlar |

Tizimli auditgacha bo'lgan ko'rsatkich (%)

Tizimli audit joriy etilgandan keyin (%) |

1 Muolaja bajarilgan vaqtning aniq qayd etilmasligi 18.5% , 4.2%

2 Dori vositalari sarfi jurnallaridagi texnik o'chirishlar 14.2% , 2.1%

3 Hamshiralik parvarish kartalarining to'liq to'ldirilmasligi 22.3% , 5.5%

4 Bemorning allergologik anamnezi qayd etilmaganligi 6.8% , 0.5%

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, katta hamshira tomonidan haftalik va oylik rejalashtirilgan hujjatlar auditi yo'lga qo'yilgandan so'ng, tibbiy hujjatlardagi xatoliklar darajasi keskin kamaygan. Ayniqsa, bemorning hayoti uchun xavfli bo'lishi mumkin bo'lgan "allergologik anamnez" va "muolaja vaqti" kabi ko'rsatkichlarda ijobiy dinamika kuzatildi.

Katta hamshiraning ish boshqaruvida hujjatlarni o'rganish metodikasi faqatgina "xatoni topish va jazolash"ga emas, balki "xatoning tizimli sababini aniqlash va bartaraf etish"ga qaratilishi zarur. Masalan, parvarish kartalarining to'liq to'ldirilmasligiga ko'pincha hamshiralarning ish yuklamasi ko'pligi (bir hamshiraga to'g'ri keladigan bemorlar sonining me'yordan ortiqchiligi) sabab bo'lishi aniqlandi. Katta hamshira ushbu tahlil asosida tibbiyot markazi rahbariyatiga xodimlar shtatini optimallashtirish bo'yicha takliflar kiritadi.

Xulosa

Buxoro ko'p tarmoqli tibbiyot markazlarida katta hamshiralar tomonidan tibbiy hujjatlarning tizimli va uslubiy jihatdan to'g'ri o'rganilishi davolash-parvarish jarayoni sifatini nazorat qilishning asosiy instrumentidir. Uch bosqichli audit metodikasining qo'llanilishi hujjatlardagi xatoliklarni o'rtacha 3-4 barobargacha kamaytirish imkonini berdi. Bu esa o'z navbatida shifoxonadagi tibbiy xizmat xavfsizligini oshiradi, dori-darmonlar nazoratini shaffoflashtiradi va o'rta tibbiyot xodimlarining huquqiy himoyasini ta'minlaydi.

Buxoro viloyati ko'p tarmoqli tibbiyot markazida katta hamshiralarning tibbiy hujjatlarni yuritish va tahlil qilish faoliyati klinik xavfsizlik va xizmat sifatini ta'minlashning amaliy mexanizmi bo'lib xizmat qiladi. Mazkur maqolada

hujjatlashtirishni bosqichma-bosqich algoritm asosida tashkil etish, audit mezonlari va indikatorlar tizimini qo'llash, riskga asoslangan retrospektiv tahlil o'tkazish hamda natijalarni boshqaruv qarorlariga bog'lash modeli taklif qilindi.

Shu bilan birga, metodika "nazoratchi" yondashuvdan ko'ra "sifat menejeri" sifatidagi katta hamshiraning rolini kuchaytiradi. Yakuniy maqsad — hujjatlarning ishonchliligi, bemor parvarishining uzluksizligi va tibbiy xavfsizlikni barqaror oshirishdan iborat.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Двойников С. И., Карасева Л. А. Управление качеством медицинской помощи: Роль старшей медицинской сестры. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020. (Katta hamshiraning tibbiy hujjatlarni tahlil qilish orqali tibbiy yordam sifatini nazorat qilish usullari).

2. Хейфец А. С. Организация работы старшей медицинской сестры крупной многопрофильной больницы. – Санкт-Петербург: Профи-Информ, 2021. (Ko'p tarmoqli shifoxonalar xususiyati, ish yuritish va hisobotlarni tahlil qilish metodikasi shakllari).

3. Островская И. В., Широкова Н. В. Основы сестринского дела: Учебник (Раздел: Документооборот в деятельности сестринского персонала). – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2022.

4. Журнал «Главная медицинская сестра». Стандарты ведения и анализа медицинской документации в многопрофильных стационарах. – МЦФЭР Медицина, 2023–2025 гг. (Amaliyotchi bosh va katta hamshiralalar uchun eng so'nggi maqolalar to'plami).

5. Marquis, B. L., & Huston, C. J. Leadership Roles and Management Functions in Nursing: Theory and Application (10th Edition). – Philadelphia: Wolters Kluwer, 2021. (Katta hamshiralalar uchun yetakchilik roli va ma'muriy ishlarni (hujjatlar menejmentini) boshqarish nazariyasi).

6. Huber, D. L. Leadership and Nursing Care Management (7th Edition). – Maryland Heights: Elsevier, 2022. (Hamshiralik ishi boshqaruvida sifat tahlili (Quality Audit) va hujjatlar auditini o'tkazish metodologiyasi).

7. World Health Organization (WHO). Guidance on Nursing Documentation and Health Information Systems in Hospitals. – WHO Regional Office for Europe, 2020. (Tibbiy hujjatlarni xalqaro standartlar asosida yuritish va tahlil qilish bo'yicha JSST qo'llanmasi).

8. Thomas, S., & Schulz, C. The Role of Head Nurses in Medical Records Quality Control in Multiprofile Medical Centers. – Journal of Nursing Management, 2023, Vol. 31(4), pp. 245-253. (Ko'p tarmoqli shifoxonalarda tibbiy hujjatlar sifatini nazorat qilishga oid ilmiy maqola). Elektron va Raqamli Resurslar

9. Inakov, Sh.K., Mutalova Z.A. Hamshiralik ishi asoslari: O'quv qo'llanma. – Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2021. (Qo'llanmada statsionarda tibbiy hujjatlarni to'g'ri to'ldirish va yuridik mas'uliyati keng yoritilgan). Sodiqov A.A., va boshqalar.